

Jordi Dausà o la suspensió

Text > VICENÇ PAGÈS JORDÀ

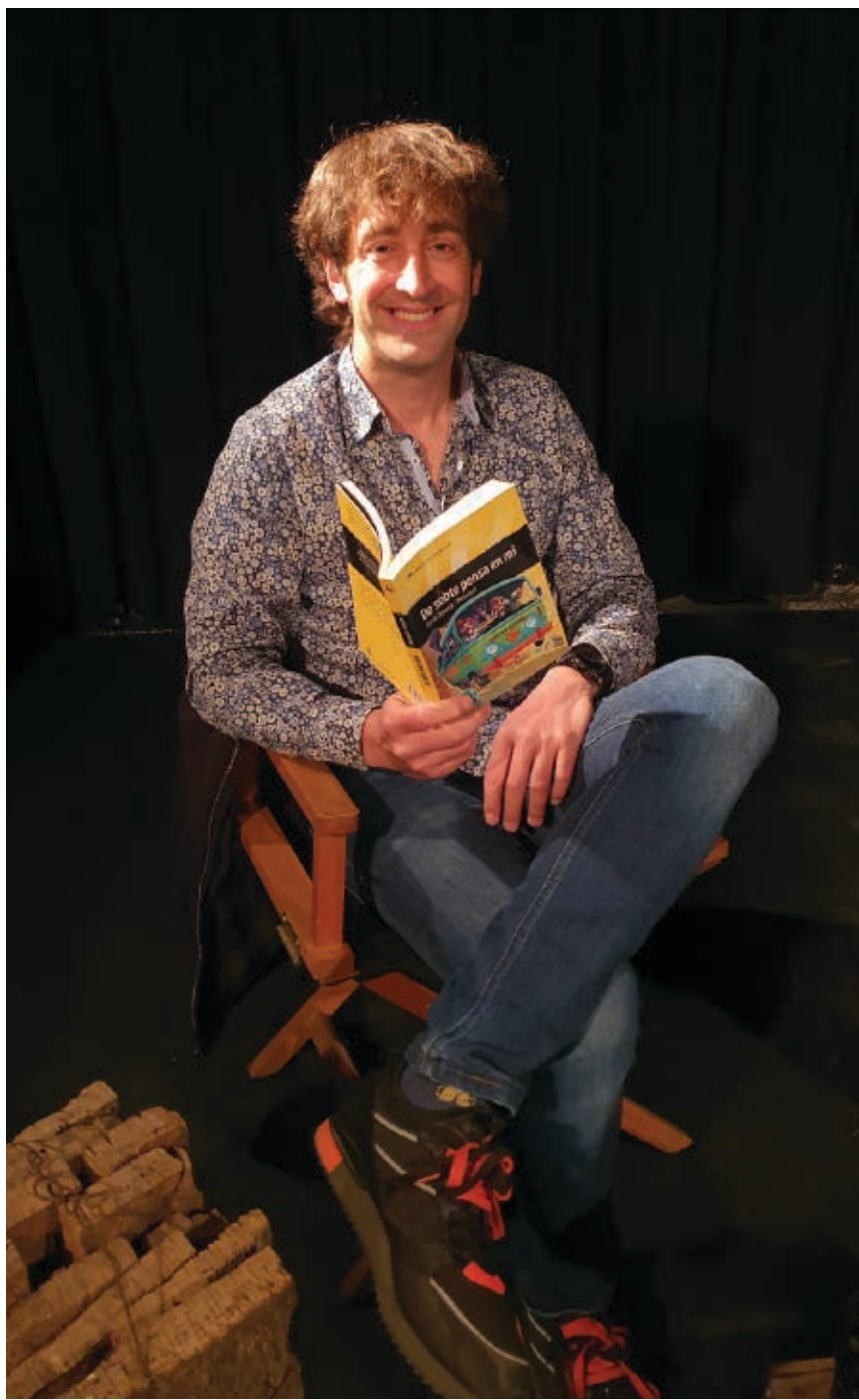
Quan el professor Enric Sullà volia explicar l'estructura d'una obra narrativa, sovint es decantava per posar com a exemple alguna novel·la negra, ja que és un gènere que sol presentar una arquitectura clara, sense ramificacions que ens distreguin. Avui provarem de fer el mateix amb *De sobte pensa en mi*, l'última

novel·la publicada per Jordi Dausà i Mascort (Cassà de la Selva, 1977).

Com a eina per analitzar el llibre, ens servirem del concepte de *suspensió* tal com l'explica Xavier Pérez a *El suspens cinematogràfic*. La suspensió no s'ha de confondre amb el suspens: la primera és una demora narrativa; és a dir, l'acció de retardar una resolució que el lector o espectador espera. Totes les narracions incorporen alguna suspensió, ja que les expectatives creades en el lector es van satisfent de manera gradual. El suspens, en canvi, no és tan freqüent, ja que consisteix a tractar una part del relat amb una lentitud exacerbada que dilata el present i retarda el desenllaç. Un exemple de suspens és l'escena prèvia als trets en un duel de *western*, com la llarguíssima preparació del tiroteig final a *El bo, el lleig i el dolent* (Sergio Leone, 1966).

De sobte pensa en mi no incorpora suspens, però sí suspensió. Una de les maneres amb què Jordi Dausà dilata l'acció és intercalant capítols que afegeixen informació sobre els personatges o sobre els llocs on transcorre l'acció. Aquesta tècnica, que en moltes novel·les adopta la forma de frases o paràgrafs breus inserits en el mateix episodi, aquí s'estructura en capítols que funcionen com a llargs parèntesis que congelen l'acció principal. A continuació ho veurem amb més detall.

El capítol 1 presenta el protagonista, Saül, mentre està escrivint un llibre d'encàrrec en una urbanització de muntanya. Ignora (però el narrador ho sap) que no gaire lluny hi ha un home mort i un altre que agonitza. Se'ns pre-

>> Jordi Dausà, el 17 d'abril, a les golfes de can Trinxeria de Cassà de la Selva, just abans de presentar-hi *De sobte pensa en mi*.

(Foto: JOSEP PASTELLS)

senta breument l'antiga xicoteta de Saül i el veí escultor, i se'ns recorda una altra mort dramàtica, esdevinguda anys abans. Una vegada coneguts aquests personatges, el capítol 2 explica la història de la urbanització on succeeixen els fets, i també desenvolupa trets dels personatges secundaris apareguts en el capítol anterior.

Després d'aquest parèntesi, els capítols 3 i 4 reprenen l'acció del capítol 1: Saül dina en un restaurant i retroba Lali, una dona amb qui s'havia relacionat anys enrere. En paral·lel, ens intriga la identitat del narrador del llibre, sobretot perquè no sembla un ésser humà.

Els capítols següents ens fan retrocedir en el temps. En el 5 descobrim qui és el responsable de les morts dels capítol 1, mentre que en el 6 ens assabentem del passat de Saül: l'arribada a la urbanització, el suïcidi del pare, els passos seguits per arribar a la vida que duu ara. Se'ns presenten dos personatges secundaris més que hi viuen a prop, tots dos inquietants. A aquestes altures ja ens hem adonat que el relat, protagonitzat per Saül, avança cap endavant, i que de tant en tant s'hi intercalen capítols sobre el passat que contribueixen a dotar el present de matisos i dimensions.

A continuació arriben uns quants capítols que alternen aquests dos temps. En el 7 es cala foc a la muntanya. Saül, que està amb Lali, decideix tornar-hi per recuperar objectes importants que té a la casa. En el capítol 8 ens assabentem de nous detalls sobre els assassinats. En el 9 la policia, que ha acordonat la zona, impedeix a Saül accedir a la urbanització. El capítol 10 està dedicat a la dona d'un dels homes assassinats, morta anys enrere. En el 11, Saül puja a la muntanya per una zona no vigilada i troba uns altres personatges secundaris, la colla dels *ravers*. El capítol 12 està dedicat a una antiga xicoteta. En el 13 continua pujant entre el fum i s'acosta a la casa. En aquest punt, l'interès del lector se situa entre dues intrigues en suspensió: què tro-

Una de les maneres amb què Dausà dilata l'acció és intercalant capítols que afegixen informació sobre els personatges o sobre els llocs on transcorre l'acció

barà Saül (el foc, l'assassí...) i qui deu ser el narrador del llibre (comencem a sospitar-ho).

Després de deixar Saül enfilant-se a la muntanya, en el capítol 14 veiem que l'assassí en baixa, de manera que sospitem que les seves trajectòries acabaran coincidint. La tensió hi és però no es resol de manera immediata, ja que el capítol 15 està consagrat a la mare de Saül, que no té cap intervenció en l'episodi del foc. En el 16, el protagonista troba un altre personatge secundari, una noia que recull a correuita la marihuana que hi ha plantada abans que el foc la cremi. Novament l'acció queda congelada, ja que el capítol 17 està dedicat a la muntanya, i el 18 explica qui són els veïns de Saül, una parella formada per un escultor (a qui ja coneixíem) i un cuiner de disseny, que encara són a la casa. Intuïm que es produirà una trobada entre l'assassí i alguns d'aquests personatges —entre els quals hi haurà, sens dubte, Saül—, però no sabem si també hi seran els veïns, la noia de la marihuana o els *ravers*. Mentrestant, el foc es va acostant.

L'acció prossegueix en els quatre capítols següents, que ens conduïxen al clímax del llibre. En el 19, Saül troba els morts que nosaltres ja coneixíem des del capítol 1. En el 20 i el 21 s'afegeix als veïns, que han decidit abandonar la urbanització en la seva furgoneta. En el capítol 22 puja al vehicle el personatge que només els lectors sabem que és l'assassí. Intuïm que estem a punt d'arribar a l'escena culminant. Llavors arriba una altra demora, ja que el capítol 23 posa fi a una de les intrigues: qui és el narrador del

llibre, una intriga paral·lela que no té a veure directament amb els fets narrats, sinó més aviat amb la curiositat del lector.

Els capítols 24 i 26 narren l'enfrontament entre Saül i els seus veïns, d'una banda, i l'assassí, de l'altra, interromput pel capítol 25, un anticlímax centrat en un conte que explicava anys enrere la mare de Saül. Al l'últim capítol, el 27, retrobem Saül recuperant-se a l'hospital. És allà on ens assabentem dels últims detalls del que va succeir a la muntanya. El cercle es tanca quan reapareix l'editora que li havia encarregat el llibre que estava escrivint en el capítol 1.

Com en altres novel·les —negres o no—, l'estructura de *De sobte pensa en mi* consisteix en un contrapunt equilibrat entre present i passat, entre les ganes que tenim de saber la continuació de la història i les ganes que també tenim de no acabar-la, que són les motivacions paradoxals que ens identifiquen com a lectors.

El llibre conté intrigues paral·leles que no tenen a veure directament amb els fets narrats, sinó més aviat amb la curiositat del lector

>> Portada de *De sobte pensa en mi*, una novel·la idònia per analitzar el concepte de suspensió. (Foto: LLIBRES DEL DELICTE)